

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / IYUL / 7-SON,
II-QISM

Google
scholar

RePEc
RESEARCH PAPERS
IN ECONOMICS

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 2026-yil, iyul.
II-qism*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukariyeva Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

GERMANIYA VA XITOIY TAJRIBASI ASOSIDA O'ZBEKISTONNING YASHIL EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	12
To'xlijeva Gulrux Dovron qizi Djurayeva Rano Abdullayevna	
TASHKILOT MUVAFFAQIYATIDA XODIMLARNI BOSHQARISH VA KUCHLI JAMOANING O'RNI	24
Abdullayeva Dinora Abduali qizi	
YASHIL ISH O'RINLARINING IQTISODIY AHAMIYATI VA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA SOHASIDA YASHIL ISH O'RINLARI TASHKIL ETISH ISTIQBOLLARI	28
Rahmatova Nargizaxon A'zamxonovna Atoyev Navro'zbek Rinatovich	
YO'L XO'JALIGI SOHASINI MOLIYALASHTIRISH HAMDA YO'L AKTIVLARINI BOSHQARISHDA XALQARO TAJRIBA	35
Shikirov Feruz Boxodirovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING INVESTITSİYALASH SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNI QIYOSIY TAHLILI	39
Jo'rayeva Moxinur Axmadjon qizi	
HUDUDLARNING QIYOSIY USTUNLIK LARI ASOSIDA YUQORI DAROMADLI ISH O'RINLARINI YARATISH: "HUDUD-IXTISOSLASHUV-KASB-ISI BERUVCHI-DAROMAD" MODEL I	49
Abdumukhtarov Anvarjon Akramjonovich	
QURILISH XIZMATLARI KO'RSATUVCHI KORXONALARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI SHAKLLANTIRISH SSENARIYLARI	55
Mamadiyev Ahmad Ulashovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA ISHLAB CHI QARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING SOLIQ-BYUDJET MEXANIZMLARI	62
Shokirova Dildora Shoyim qizi	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL YO'LLARI TARMOG'INING HOZIRGI HOLATI VA YO'L QURILISHI XIZMAT KO'RSATISHINI RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI TAHLILI	66
Qurbonov Sharofiddin Xurramovich	
ONLAYN VA SKORING TIZIMLARI ORQALI BERILADIGAN TEZKOR KREDITLARNI SUG'URTALASHDAGI YANGI TENDENSIYALAR.....	73
Yusupov Ruslan Muxtarovich	
ASSESSMENT MODEL FOR THE EFFECTIVENESS OF PUBLIC SERVICE TRANSFORMATION IN THE DIGITAL ECONOMY.....	81
An Kwangmin	
BIRLIK DOIRADA ANALITIK FUNKSIYALAR UCHUN YUQORI TARTIBLI DIFFERENSIAL SUBKOORDINATSIYA VA SUPERORDINATSIYA XOSSALARI	87
Jabborov Nasridin Mirzoodilovich Sadullayeva Gulasal Ulug'bek qizi	
SOLID PROPELLANT COMPOSITION AND ITS EFFECT ON THE LAUNCH PERFORMANCE OF MODEL ROCKETS	93
Karimov Mustafo Aminboevich Berdiyev Usmon Tolib o'g'li	
BANKLAR ORQALI KORXONALARNING INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISH: O'ZBEKISTON TAJRIBASI.....	97
Gafurova Dilshoda Farxotovna	
ANALYSIS OF INVESTMENT ATTRACTION PRACTICES ACROSS ECONOMIC SECTORS.....	102
Tolqin Imomqulov	

Ulugbek Turaqulov INNOVATSION MEXANIZMLAR ASOSIDA O'ZBEKISTONDA MIGRATSIYA JARAYONLARINI SAMARALI BOSHQARISH	105
Yoqubjon Toxirov O'ZBEKISTONDA ICHKI TURIZM XIZMATLARI BOZORINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA TARKIBIY TAHLILI	109
Muxtarov Botir Abdusattarovich СТРУКТУРА ФОРМИРОВАНИЯ СТОИМОСТИ В ТЕКСТИЛЬНОЙ И ШВЕЙНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УЗБЕКИСТАНА: СДВИГ ЭКСПОРТНОЙ СТРУКТУРЫ ОТ ПРЯЖИ К ГОТОВОЙ ПРОДУКЦИИ	114
Муниса Турдибаева OILAVIY KORXONALARNI BOSHQARISHDA ULARNING IQTISODIY MEXANIZMIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARDAN FOYDALANISH TAHLILI	124
Sultonov Bobirmirzo Mavlonjon o'g'li QURILISH MATERIALLARINI ISHLAB CHIQUVCHI KORXONALARDA ISHLAB CHIQUVISH HAJMINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	133
Toshpulatov Asronbek Mutalibovich KICHIK BIZNES SOHASIGA INVESTITSIYALARNI JALB ETISHNING XORIJIY TAJRIBASI.....	139
Bolliyev Shamsiddin Tursunmamatovich O'QUV MARKAZLARI MISOLIDA ZAMONAVIY VA AN'ANAVIY MARKETINGNING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI	143
Dilshodjon Khikmatov РОЛЬ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО ФАКТОРА В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ФИНАНСОВ ЧЕРЕЗ ПОВЫШЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ НАСЕЛЕНИЯ	151
Тожионов Жавохир Алимджанович KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	157
Dadaboyeva Marg'uba Mamasoliyevna HUDUDIY SANOAT RIVOJI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INSTITUTSIONAL VA IQTISODIY VOSITALARI HAMDA KORXONA MEXANIZMINI BAHOLASH USLUBIYOTI.....	164
Yusupova Nigina Djurayevna O'ZBEKISTONDA BOJXONA TO'LOVLARINING DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI FISKAL AHAMIYATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	169
Fayzullayev Farrux Sharofovich АНАЛИЗ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА УЧАСТИЯ БАНКОВ В ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТАХ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ В НАЦИОНАЛЬНЫХ УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	178
Юлдашева Шохсанам Дилмуродовна ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ УПРАВЛЕНИЯ В ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОЙ ЛОГИСТИКЕ (SMART LOGISTICS).....	182
Мурадов Бахром Акрамжанович Машарипов Масуд Нуможонович ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ СТАНДАРТЫ КАК ДРАЙВЕР ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ТРАНСФЕРА: ВЛИЯНИЕ НА ЭКСПОРТНУЮ ПОЛИТИКУ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН.....	187
Тураева Сурия Тельмановна Мерзайтова Хилола Наби кизи TURIZM SALONIYATINI RIVOJLANTIRISHDA BOJXONA XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	198
Ergashev Qobiljon Ernazarovich TIJORAT BANKLARIDA RISKKA YO'NALTIRILGAN ICHKI AUDITNI TASHKIL ETISHNING XALQARO STANDARTLAR BILAN INTEGRATSIYALASHGAN ALGORITMI.....	203
Narziyev Xayotjon Azamatovich MOLIYAVIY INVESTITSIYALARNING QADRSIZLANISHINI KUTILAYOTGAN KREDIT ZARARLARI (ECL) MODEL ASOSIDA HISOBGA OLIH METODIKASI	210

Jumamurodov To'libay Yeldashbayevich UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR QADRSIZLANISHIDAN KO'RILGAN ZARARLARNI TAN OLISH, TAQSIMLASH VA QAYTA TIKLASH OPERATSIYALARINING HISOB TA'MINOTINI TAKOMILLASHTIRISH.....	216
Fayzullayev Begzod Baxtiyor o'g'li YENGIL SANOAT KORXONALARIDA ICHKI AUDIT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING OPTIMAL MODEL VA FAOLIYATI SIFATINI BAHOLASH TIZIMI	222
Tojiyeva Shahlo Mahmatmurodovna DAVLAT MOLIVAVIY NAZORATIDA «XAVF TAHLILI» TUSHUNCHASINING IQTISODIY MOHIYATI VA XAVFLARNI KOMPLEKS TASNIFLASH.....	229
G'ayimov Abdumalik Norbekovich DAVLAT XARIDLARI AUDITIDA MUHIMLIKNI (MATERIALLIKNI) ANIQLASH USLUBI.....	235
Rajabov Shuxrat Ismayilovich DAVLAT SEKTORI ICHKI AUDITIDA MUHIMLIK VA RISK DARAJALARINI ANIQLASH JARAYONLARINI RAQAMLASHTIRISH: BIG DATA VA MASHINAVIY O'RGANISHGA ASOSLANGAN IT-AUDIT PLATFORMASI KONSEPSIYASI.....	241
Ismatillayev Baypo'lat Xushvaqtovich ICHKI AUDITNING GLOBAL STANDARTLARI TALABLARINI TIJORAT BANKLARI AMALIYOTIGA JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	249
Ismailov Azizbek Madaminovich AHOLI REAL DAROMADLARINI OSHIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARI.....	258
Toshtemirov Shohruh Toshpo'latovich SUG'URTA TASHKILOTLARIDA SUG'URTA ISHINI YURITISH XARAJATLARI: TAHLIL VA ANALITIK HISOBNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	265
Murodov Habibullo Qodir o'g'li NUKUS SHAHRI MISOLIDA MAHALLALARNING DEMOGRAFIK SIG'IMI ASOSIDA LOKAL XIZMAT KO'RSATISH OBYEKTLARINI NORMATIV LOYIHALASHTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI.....	273
Bauetdinov Berdaq Zinatdin o'g'li OLIY TA'LIM MUASSASALARINING INSTITUTSIONAL MUSTAQILLIGI VA TASHKILY SAMARADORLIGI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK.....	278
Berdiyev Sunnatullo Alikulovich IQTISODIY O'SISH VA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA YASHIL FISKAL SIYOSATNI RIVOJLANTIRISHNING XORIY TAJRIBASI	283
Madaminova Maftuna Baxtiyor qizi DAVLAT BUDJETIDA SOLIQ TUSHUMLARI O'ZGARISHINING EKONOMETRIK TADQIQOTI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA).....	288
Suvanova Muxlisa Umar qizi ENERGETIKA RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY-MATEMATIK MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	292
Masharipov Aziz Axmadjanovich ENERGETIKA INFRATUZILMASI RIVOJLANISHINING HUDUD IQTISODIY O'SISHIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	297
Sadullayev Axmadjon Ikrom o'g'li TOVAR YETKAZIB BERISH ZANJIRINI BOJXONA NAZORATI MAQSADLARIDA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	303
Kilichov Nazar Bafoyevich Ergashev Qobiljon Ernazarovich VINOCHILIK SANOATI KORXONALARIDA MOLIVAVIY HISOBOT AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	310
Botirov Lazizbek Botirovich KATTA MA'LUMOTLAR ASOSIDA TURISTIK XIZMATLARGA BO'LGAN TALABNI PROGNOZLASHNING IQTISODIY-MATEMATIK MODELINI ISHLAB CHIQISH	314

Temirov Elyor Iskandarovich	
TIJORAT BANKLARIDA DEPOZIT BAZASI SAMARADORLIGINING	
IQTISODIY MOHIYATI.....	322
Marpatov Shavkat Mavlonxonovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIGA AJRATILAYOTGAN BANK KREDITLARINING	
IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	328
Alijonov Ilyosbek Alijonovich	
THE ECONOMIC CHARACTERISTICS OF NON-PERFORMING LOANS AND THEIR	
IMPLICATIONS FOR BANK OPERATIONAL EFFICIENCY.....	334
Rustamov Jonibek Ravshanbek o'g'li	
IQTISODIY TARMOQLAR RIVOJIDA TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION	
KREDITLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	341
Zaynutdinov Bunyodjon Odiljon o'g'li	
TASHQI SAVDONI BOZOR NAZARIYASI ASOSIDA MINTAQANING BARQAROR	
RIVOJLANISH OMILLARI	346
Dilnoza Ochilova Ismoil qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNING SINERGIK	
SAMARALARINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	351
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
LOGISTIK TERMINALLAR FAOLIYATINI EKSPERT BAHOLASH	
USULI ASOSIDA TADQIQ ETISH.....	357
Zohidov Muhriddin G'ofurjon o'g'li	
Jumayev Sherzod Bahrom o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA XIZMATLAR SOHASINING IJTIMOIIYIQTISODIY	
KO'RSATKICHLARI VA HUDUDIY TAFOVUTLAR DARAJASI.....	367
Boboqulov Sanjar Baxronkulovich	
Sherzodova Diyora Sherzod qizi	
QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIIYIQTISODIY OMILLARNING AHOLI	
FAROVONLIGIGA TA'SIRINI STATISTIK BAHOLASH	373
Maxmatqulova Hikoyat G'iyosiddin qizi	
DIGITAL NOMADS AND THE CHANGING FACE OF GLOBAL TOURISM.....	379
Sirojiddinova Shahrizoda Davronovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARI	
SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	385
Sharipov Tohir Miraximovich	
URGANCH JAMOAT TRANSPORTI YO'NALISHLARINING MURAKKABLIK	
DARAJASINI BAHOLASH USLUBI.....	390
Abdullayeva Shahzodaxon Fazliddin qizi	
AUDIT O'TKAZISH USLUBIYOTINI KORXONANI HAYOTIY AYLANISH BOSQICHLARI	
TAHLILI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH: USLUBNING MOHIYATI.....	395
Muydinov Erkin Djamaldinovich	
HUDUDLARNING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHINI BOSHQARISHDA	
KLASTERLARNI SHAKLLANTIRISHNING AHAMIYATI.....	399
Raximov Jo'rabek Raximovich	
MINTAQ IQTISODIYOTINI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	405
Mahmatrayimov Shahzod	
HUDUDLAR IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISH JARAYONLARIDA RAHBAR KADRLAR	
SAMARADORLIGINI BAHOLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	410
Bekchanov Davron Masharipovich	
O'ZBEKISTON TASHQI SIYOSATIDA KO'P VEKTORLILIK: XITOIY, ROSSIYA	
VA G'ARB O'RTASIDA MUVOZANATNI TA'MINLASH STRATEGIYASI.....	419
Omonova Maxliyo	
Haydarova Malika	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-USLUBIY	

ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	423
Djalalova Durdona Dilshodbekovna	
QURILISHDAGI IQTISODIY TEJAMKORLIK ASOSIDA LEGO G'ISHT MATERIALLARINI TAHLIL QILISH	427
Askarov Xasanjon	
RIVOJLANGAN DAVLATLARDA YER VA SUV RESURSLARINI INTEGRATSIYALASHGAN BOSHQARISH TAJRIBASI	432
Matkarimov Mansur	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING INNOVATSION RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	439
Madrakhimov Kakhramon	
Vaisov Dilshod Ibodullayevich	
THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE GLOBAL LABOR MARKET.....	445
Rahmatova Nargizaxon A'zamxonovna	
Xamrayeva Sevinch Ikromjonovna	
ROBOTLASHTIRISHNING MEHNAT BOZORIGA TA'SIRI: ISH O'RINLARINING QISQARISHI YOKI YANGI KASBLAR TRANSFORMATSIYASI.....	451
Usmonov Farrux Furqatovich	
Azimov Mirsaid Salimovich	
TASHQI IQTISODIY FAOLIYATDA NOTARIF CHORALARNI QO'LLASHDA XAVFNI BOSHQARISH TIZIMINING O'RNI VA AHAMIYATI.....	456
Muzaffarov Azimjon Ashraf o'g'li	
EXAMINING LEADERSHIP DIFFERENCES BETWEEN FEMALE AND MALE MANAGERS.....	460
Dilafroz Kuchkorova	
ISHLAB CHIQARISH KORXONALARIDA UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR HISOBINI MHXS (MOLIYAVIY HISOBNING XALQARO STANDARTI) TALABLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	468
Abdimurodov Baxrom Ochilovich	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	473
Abdukarimova Muslima Abduaziz qizi	
HUDUDLARDA TURIZMNI IMMERSIV TAJRIBALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	477
Kasimova Yulduz Baxtiyorovna	
DAVLAT TIBBIY SUG'URTASIDA STRATEGIK XARID: PASSIV MOLIYALASHTIRISHDAN STRATEGIK XARIDGA O'TISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	485
Kilichev Fazliddin Usmanovich	
ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ СУБЪЕКТОВ МАЛОГО БИЗНЕСА В РЕГИОНАХ УЗБЕКИСТАНА	493
Шадманова Мадинахон Омонулла кизи	
ОТ УПРАВЛЕНИЯ МЕРОПРИЯТИЯМИ К УПРАВЛЕНИЮ ЧЕЛОВЕЧЕСКИМ КАПИТАЛОМ: DATA-INFORMED МОДЕЛЬ ОРГАНИЗАЦИИ ВНЕАУДИТОРНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УНИВЕРСИТЕТАХ УЗБЕКИСТАНА.....	501
Сабиров Алишер Саибович	
ИЗУЧЕНИЕ БЮДЖЕТИРОВАНИЯ И КОНТРОЛЯ В ПРОЦЕССЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА В ООО «SATURN METAL»	509
Мусаева Шоира Азимовна	
O'ZBEKISTON IQLIM SHAROITIDA DONADOR O'G'ITLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI QISHLOQ XO'JALIGI ISHLAB CHIQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	518
Boltayev Baxriddin	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA ZAMONAVIY TURIZM TALABLARIGA MOS TURISTIK RESURSLAR SALOHİYATI.....	525
Suyunov Alijon	
BOSHQARUV MEXANIZMLARING RAQOBAT STRATEGIYASI BILAN O'ZARO BOG'LIQLIGI	530
Islomov Shuhrat Ma'rufjonovich	

Nabiyeva Zumrad Zafarovna CRM TIZIMINING NAZARIY-ASOSIY TAMOIYILLARI VA ULGURJI SAVDODA ROLI	536
Islomov Shuhrat Marufjonovich Raimova Diyora Botirovna INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF THE TRANSFORMATIONAL MODEL OF THE DIGITAL ECONOMY UNDER GLOBALIZATION	541
Abruyeva Xilola Sherbekovna DAVLAT FUQAROLIK XIZMATIGA RAHBAR KADRLAR TAYYORLASHDA MENTORLIK TIZIMINI JORIY ETISH SAMARADORLIGI	551
Xurshida Maxmadaminova EKOLOGIK INNOVATSIYALAR ORQALI BIOIQTISODIYOT TIZIMINI RIVOJLANTIRISH	556
Odiljonov Turotjon Erkinjon o'g'li AGRAR SEKTORDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI SAMARADORLIGIGA HUDUDIY OPTIMALLASHTIRISH YONDASHUVI	560
Qurbonov Alisher Boboqulovich TABIY MONOPOL KORXONALARNI BOSHQARISHNING INNOVATSION TASHKILIYIQTISODIY MODELINI ISHLAB CHIQUV	568
Umarova Irodaxon Nuraliyevna O'ZBEKISTONDA EKOTURIZM RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARINI KOMPLEKS BAHOLASH VA IQTISODIY TAHLIL QILISH	575
Shoraximov Shomansur Shomaxmudovich KICHIK TADBIRKORLIK FAOLIYATI BARQARORLIGINI TA'MINLASH VA RIVOJLANTIRISH MASALALARI	582
Jo'raxonov Muzaffar Eskandarovich O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KORPORATIV KREDITLASHDA SUN'IY INTELLEKT VA BIG DATA TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	590
Yuzbayeva Shaxsanam Ma'rufovna AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA KUTUBXONA TIZIMIDA PLATFORMA JORIY ETISHNING DOLZARBLIGI VA AHAMIYATI	595
Madaminov Shoxruxbek Ma'rufjon o'g'li HUDUDLARDA SOLIQ XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING ARIMA MODEL ASOSIDAGI PROGNOZ SSNARIYLARI	602
Mamatraimov Uchqun Xushmamatovich QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTIDA INNOVATSION YANGILIKLARNI QO'LLASH	607
Umaraliyeva Nasiba O'ZBEKISTONDAGI DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARNI XUSUSIYLASHTIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUVNING AHAMIYATI	610
Sanjarov Zuxriddin Dilshod o'g'li TASHQI SAVDONI RIVOJLANTIRISHDA KLASTERNING AHAMIYATI VA MINTAQA IQTISODIYOTIDA TUTGAN O'RNI	616
Latipov Xursandbek Durdiboy o'g'li O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUVCHI KORXONALARDA INNOVATSION BOSHQARUVNI RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN ISLOHOTLAR	622
Fayzullayev Jonibek Mambetsaliy o'g'li OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA BUDJETDAN TASHQARI TUSHUMLAR HISOBINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	627
Abduraxmonov Saidqosimxon Abduhamid o'g'li INNOVATSION MASOFAVIY BANK XIZMATLARINI KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	631
D. M. Kallibekov AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINING EKONOMETRIK MODEL VA ISTIQBOL PROGNOZI («NKM» AJ MISOLIDA)	635

Jumaniyazova Feruza Rajabovna KORXONALAR STRATEGIK RIVOJLANISHINI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI: NAZARIY YONDASHUVLAR VA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR.....	641
Rasulov Baxtiyor Bahodirovich KICHIK BIZNESDA ISHLAB CHIQRISH RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI KOMPLEKS DIAGNOSTIKA QILISH	647
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA INTEGRATSIYALASHGAN MENEJMENT TIZIMINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIYUSLUBIY ASOSLARI.....	653
Sobirov Shohruh Shuxratovich SUT QORAMOLCHILIGIDA SUT TANNARXI O'ZGARISHINI OMILLI TAHLIL QILISH VA UNI PASAYTIRISH IMKONIYATLARI	658
Abduganiyeva Dildora Bobir qizi ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ МЕХАНИЗМА ФИНАНСИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ.....	663
Алманов Хуршид Исмоилович O'ZBEKISTON TURIZM SOHASIDA MEHMONXONA XO'JALIKLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINING HOZIRGI HOLATI VA TAHLILI	670
Rahimov Hasan Abdusaitovich UO'K (UDC): 657.421.3:004 AKT SOHASIDA NOMODDIY AKTIVLAR HISOB VA AUDITNING NAZARIYMETODOLOGIK ASOSLARI.....	674
Ishankulov Izzatilla Nurillayevich O'ZBEKISTONDA INNOVATSION FAOLLIK VA KAMBAG'ALLIK KO'RSATKICHLARI DINAMIKASINING TIZIMLI TAHLILI (2019–2024-YILLAR).....	679
Amrullayev Dadaxon YENGIL SANOAT KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASHDA INVESTITSİYALARINING ROLI.....	684
Haydarova Shoxista Davronovna G'ALLACHILIK KLASSTERLARIDA HISOB SIYOSATINI SCHYOTLAR REJASI VA AVTOMATLASHTIRILGAN BUXGALTERIYA DASTURLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	689
Yuldashev Sherali Xaitovich MAHSULOT TANNARXI HISOBINING MILLIY VA XALQARO TIZIMLARI, ULARNI O'ZARO MUVOFIQLASHTIRISHNING ALOHIDA YO'NALISHLARI	697
Razzoqov Abbos Abdumalik o'g'li TARAQQIY ETGAN MAMLAKATLARDA TIJORAT BANKLARI MOLİYAVIY XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY MODELLARI VA USTUVOR YO'NALISHLARI	701
Ergashev Azizxon Avazxon o'g'li MILLIY IQTISODIYOT SOHALARINI KREDITLASH ISTIQBOLLARI	709
Shodiyev Odiljon Salim o'g'li ORGANIK QISHLOQ XO'JALIGI VA MAHSULOTLARGA OID MA'LUMOTLAR BAZASINI YARATISH VA RAQAMLASHTIRISH.....	714
Shavqidinova Dilnavoz Abror Mamasadikov OCHIQ IQTISODIYOT SHAROITIDA KAPITAL OQIMLARI VA DOLLARLASHUVNING MILLIY VALYUTA BARQARORLIGIGA TA'SIRI: NAZARIY ASOSLAR.....	719
G'afurov Olimjon G'olib o'g'li TRANSPORT-LOGISTIKA INFRATUZILMASINI MOLİYALASHTIRISHNING IQTISODIY-MOLİYAVIY SHART-SHAROITLARI TAHLILI.....	726
To'xtayev Vahobjon Husenovich MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARI TAJRIBASI ASOSIDA O'ZBEKISTONDA TAKAFUL SUG'URTASINI TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	733
Usmanov Nematjon G'ulomovich	

JISMONIY SHAXSLARNI KREDITLASHDA KREDIT RISKINI BAHOLASH VA KREDIT SKORING METODOLOGIYASI: XORIJIY TAJRIBA VA O'ZBEKISTON UCHUN XULOSALAR.....	742
Jumayev Azamat Qurbonali o'g'li	
O'ZBEKISTONDA ILM-FANNI MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MAVJUD MUAMMOLAR.....	749
Mirkasimov Baxtiyer Mirvaxid o'g'li	
INVESTITSION JOZIBADORLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	756
Fazliyev Farrux Faxriddinovich	
TIJORAT BANKLARI LIKVIDLILIGINI MAKROPRUDENSIAL TARTIBGA SOLISH	763
O'ktamov Nodirjon Maxamatnosir o'g'li	
KORXONALAR MOLIYAVIY-XO'JALIK FAOLIYATIGA SOLIQ MEXANIZMI TA'SIRINI SOLIQ XAVFI DARAJASI ASOSIDA BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	775
Babaxonov Ja'far Muxiddinovich	
HUDUDLARNING MOLIYAVIY MUSTAQILLIGINI TA'MINLASHDA MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINING O'RNI.....	782
Abdumalikov Abduxakim Abduvaliyevich	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLARDA TADBIRKORLIKNI MOLIYA-KREDIT ORQALI RAG'BATLANTIRISH AMALIYOTI	788
Ergashev Otamurod Tashtemirovich	
NAMANGAN VILOYATI REAL SEKTOR KORXONALARIDA INNOVATSION JARAYONLARNI SAMARALI TASHKIL ETISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	793
Axmadjonov Nurillo Shermirzayevich	
SANOAT KORXONALARINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISHNI MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI	800
Omanov Bekhzod Gofur o'g'li	
Hoshimjonov Akhrorjon Zufarjon o'g'li	
TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA DEPOZIT BAZASI YETARLILIGINI BAHOLASH	808
Saidov Doniyor Abdullayevich	
SANOAT KORXONALARINING DAVLAT XARIDLARIDA TO'LOV INTIZOMI VA MOLIYAVIY RISKLARNI BAHOLASH	814
Xamdamov Sardor Farmon o'g'li	
OLIY TA'LIM XIZMATLARIGA TALABNI SHAKLLANTIRUVCHI MARKETING OMILLARINING EKONOMETRIK MODELI	819
Egamov Sevinchbek	
HUDUDIY INVESTITSION JOZIBADORLIKNI KOMPLEKS BAHOLASHNING INTEGRALLASHGAN YONDASHUVI.....	825
Umaraliyev Sanjar Sultonaliyevich	
CAREER DEVELOPMENT OPPORTUNITIES AS A FACTOR OF ACADEMIC STAFF PERFORMANCE IMPROVEMENT	830
Sultonboyeva Munira Bahodirovna	
Sultanova Kamila Mukhtorali kizi	
THEORETICAL APPROACHES TO THE STUDY OF APPLICANT BEHAVIOUR IN HIGHER EDUCATION CHOICE: STAGE SPECIFICITY, THE ABSENCE OF A DETECTABLE PRICE THRESHOLD, AND THE LIMITS OF AGGREGATE INFERENCE	837
Shuhrat Bahodir o'g'li Umarov	
INVESTITSION JOZIBADORLIK VA INVESTITSIYA MUHITINING MAZMUN-MOHİYATI, ULARNING ILMIY-NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLARI	848
Abduqaxorov Bekzod O'tkir o'g'li	
XIZMATLAR SEKTORI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY MEZONLARI VA KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	856
Tursunova Shahlo Sayfillayevna	

IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA MUAMMOLI KREDITLARNI QISQARTIRISH YO'LLARI.....	862
Maqsudov Bunyodjon Abdusamat o'g'li	

IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA MUAMMOLI KREDITLARNI QISQARTIRISH YO'LLARI

Maqsudov Bunyodjon Abdusamat o'g'li
TDIU Bank ishi kafedrası PhD v.b., dotsenti
E-mail: b.maqsudov@tsue.uz
ORCID ID: 0000-0002-5821-6221

ANNOTATSIYA. Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida tijorat banklarida muammoli kreditlarni (NPL) qisqartirishning nazariy va amaliy jihatları tadqiq etilgan. Tadqiqot davomida muammoli kreditlarning iqtisodiy mohiyati, ularning bank tizimi barqarorligiga ta'siri hamda raqamli texnologiyalarning kredit risklarini boshqarishdagi o'rni tahlil qilingan. O'zbekiston bank tizimining 2020–2025-yillardagi statistik ma'lumotlari asosida muammoli kreditlar dinamikasi baholanib, ularning raqamlashtirish ko'rsatkichlari bilan o'zaro bog'liqligi aniqlangan. Panel ma'lumotlari regressiya modeli yordamida sun'iy intellektga asoslangan kredit skoringi tizimlari, katta ma'lumotlar (Big Data) texnologiyalari, ochiq bank tizimi (Open Banking) va raqamli monitoring vositalarining muammoli kreditlar darajasiga ta'siri ekonometrik jihatdan baholangan. Tadqiqot natijalari raqamlashtirish vositalaridan foydalanish muammoli kreditlar darajasini sezilarli darajada kamaytirishga xizmat qilishini ko'rsatgan. Xususan, sun'iy intellektga asoslangan kredit skoringi tizimlari muammoli kreditlarni qisqartirishda yuqori samaradorlikka ega ekanligi aniqlangan. Xorijiy tajriba tahlili asosida O'zbekiston bank tizimida kredit risklarini boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish va muammoli kreditlarni qisqartirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari banklarda risklarni boshqarish samaradorligini oshirish, kredit portfeli sifatini yaxshilash hamda moliyaviy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: muammoli kreditlar, NPL, raqamlashtirish, sun'iy intellekt, kredit skoringi, bank riski, moliyaviy texnologiyalar, Open Banking, Big Data, O'zbekiston bank tizimi.

АННОТАЦИЯ. В условиях цифровизации экономики исследованы теоретические и практические аспекты сокращения проблемных кредитов (NPL) в коммерческих банках. Рассмотрены экономическая сущность проблемных кредитов, их влияние на устойчивость банковской системы, а также роль цифровых технологий в управлении кредитными рисками. На основе статистических данных банковской системы Узбекистана за 2020–2025 годы проанализирована динамика проблемных кредитов и выявлена их взаимосвязь с показателями цифровизации. С использованием регрессионной модели панельных данных проведена эконометрическая оценка влияния систем кредитного скоринга на основе искусственного интеллекта, технологий больших данных (Big Data), открытого банкинга (Open Banking) и инструментов цифрового мониторинга на уровень проблемных кредитов. Результаты исследования показали, что применение цифровых технологий способствует существенному снижению уровня проблемных кредитов. В частности, установлено, что системы кредитного скоринга на основе искусственного интеллекта обладают высокой эффективностью в сокращении проблемных кредитов. На основе анализа международного опыта разработаны практические рекомендации, направленные на совершенствование механизмов управления кредитными рисками и сокращение проблемных кредитов в банковской системе Узбекистана. Полученные результаты могут быть использованы для повышения эффективности управления банковскими рисками, улучшения качества кредитного портфеля и укрепления финансовой устойчивости банков.

Ключевые слова: проблемные кредиты, NPL, цифровизация, искусственный интеллект, кредитный скоринг, банковский риск, финансовые технологии, Open Banking, Big Data, банковская система Узбекистана.

ABSTRACT. The theoretical and practical aspects of reducing non-performing loans (NPLs) in commercial banks in the context of economic digitalization are examined. The study explores the economic nature of non-performing loans, their impact on banking system stability, and the role of digital technologies in credit risk management. Based on statistical data from Uzbekistan's banking system for 2020–2025, the dynamics of non-performing loans are analyzed, and their relationship with digitalization indicators is identified. Using a panel data regression model, the effects of artificial intelligence (AI)-based credit scoring systems, Big Data technologies, Open Banking, and digital monitoring tools on NPL levels are assessed econometrically. The findings indicate that the adoption of digital technologies contributes significantly to reducing non-performing loans. In particular, AI-based credit scoring systems are found to be highly effective in reducing NPLs. Drawing on international experience, the study develops practical recommendations aimed at improving credit risk management mechanisms and reducing non-performing loans in Uzbekistan's banking system. The findings can be used to enhance the effectiveness of banking risk management, improve loan portfolio quality, and strengthen the financial stability of banks.

Keywords: non-performing loans, NPLs, digitalization, artificial intelligence, credit scoring, banking risk, financial technology, Open Banking, Big Data, Uzbekistan's banking system.

KIRISH

Zamonaviy iqtisodiyotda raqamlashtirishning jadal sur'atlar bilan rivojlanishi bank tizimini tubdan o'zgartirib, moliyaviy xizmatlar ko'rsatish usullarini yangilash imkoniyatlarini kengaytirib bormoqda. Bank tizimidagi muammoli kreditlar (Non-Performing Loans, NPL) masalasi nafaqat alohida moliyaviy institutlar, balki butun iqtisodiyotning barqarorligi uchun ham muhim ahamiyat kasb etadi. Xalqaro valyuta fondining 2023-yilgi hisobotiga ko'ra, muammoli kreditlar darajasini pasaytirish moliyaviy barqarorlikni ta'minlash, iqtisodiy o'sishni jadallashtirish va investitsiya muhitini yaxshilashda muhim o'rin tutadi [1].

O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotini modernizatsiya qilish va raqamli iqtisodiyotga o'tish jarayonida bank sektori alohida ahamiyat kasb etmoqda. 2017–2024-yillar davomida amalga oshirilgan islohotlar natijasida bank tizimining aktivlari sezilarli darajada o'sdi va kredit portfeli kengaydi. Shu bilan birga, jadal kreditlash sur'atlari muammoli kreditlar ulushini samarali boshqarish zaruratini ham yuzaga keltirmoqda. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining ma'lumotlariga ko'ra, 2020-yil oxiriga kelib NPL nisbati 6,2 foizga yetgan bo'lsa, raqamlashtirish choralarining kuchaytirilishi natijasida 2024-yilning 9 oyiga kelib ushbu ko'rsatkich 3,6 foizga tushdi [2].

Raqamlashtirishning muammoli kreditlarni kamaytirish borasidagi imkoniyatlari bir necha yo'nalishda namoyon bo'ladi: birinchidan, sun'iy intellekt va mashinali o'qitish texnologiyalari asosida kredit qobiliyatini aniqroq baholash; ikkinchidan, katta ma'lumotlar tahlili orqali oldindan ogohlantirishni ta'minlash; uchinchidan, blokcheyn texnologiyasi yordamida shartnomaviy majburiyatlarni nazorat qilish; to'rtinchidan, ochiq bank mexanizmlari orqali moliyaviy ma'lumotlar integratsiyasini ta'minlash [3].

Tadqiqotning dolzarbligi shundaki, O'zbekiston bank tizimida raqamlashtirish jarayonlari jadal amalga oshirilayotgan bir paytda muammoli kreditlarni kamaytirish uchun raqamli texnologiyalardan samarali foydalanishning ilmiy asoslarini ishlab chiqish zarurati yuzaga kelmoqda. Tadqiqot obyekti sifatida O'zbekistondagi tijorat banklarining kredit portfeli va NPL ko'rsatkichlari tanlangan. Tadqiqot predmeti esa iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida muammoli kreditlarni qisqartirishning iqtisodiy mexanizmlari va amaliy yo'nalishlaridan iborat.

Tadqiqotning maqsadi — iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida muammoli kreditlarni kamaytirish yo'llarini ilmiy asoslash va O'zbekiston bank tizimi uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilangan:

- muammoli kreditlarning nazariy mohiyati va iqtisodiy tasnifini tahlil qilish;
- raqamlashtirishning NPLga ta'siri bo'yicha xalqaro adabiyotlar sharhini o'tkazish;
- O'zbekiston bank tizimida NPL dinamikasini miqdoriy baholash;
- raqamli texnologiyalarning muammoli kreditlarni kamaytirish samaradorligini regressiya tahlili orqali o'lchash;
- xorijiy tajribani O'zbekiston sharoitiga moslashtirib, amaliy tavsiyalar taqdim etish.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Muammoli kreditlar masalasi bank risklari nazariyasi doirasida ko'plab tadqiqotchilar tomonidan o'rganilgan. Asosiy nazariy yondashuvlar sifatida Borio va Lowe [4] tomonidan ishlab chiqilgan kredit sikllarining pulsatsiyali rivojlanishi nazariyasini, shuningdek, Reinhart va Rogoff [5] tomonidan ishlab chiqilgan moliyaviy inqirozlar va NPL o'rtasidagi bog'liqlik modellarini ko'rsatish mumkin. Ushbu nazariyalar muammoli kreditlarning makroiqtisodiy sikllar bilan bog'liqligini asoslab beradi.

Raqamlashtirishning NPLga ta'siri bo'yicha dastlabki ilmiy ishlar 2010-yillardan boshlab paydo bo'la boshladi. Buchak va boshqalar [6] fintech kreditlashning an'anaviy bank kreditlashidan farqli ravishda muammoli kreditlar darajasini pastroq ushlab turishini empirik tarzda isbotladilar. Berg va boshqalar [7] ijtimoiy tarmoq ma'lumotlarining kredit skoringida qo'llanilishi NPLni 20–30 foizga kamaytirishi mumkinligini ko'rsatdilar.

Big Data tahlilining kredit riskini boshqarishdagi roli Provenzano va boshqalarning [8] ishlarida batafsil yoritilgan. Ularning tadqiqoti 47 ta yirik bank ma'lumotlari asosida Big Data yechimlarining kredit yo'qotish ehtimolini 35 foizgacha pasaytirish imkonini berishini tasdiqladi. Altman va boshqalar [9] sun'iy intellektga asoslangan reytinglash modellarining an'anaviy modellarga nisbatan 18–22 foiz aniqroq natija berishini kuzatdilar.

Blokcheyn texnologiyasining bank risklariga ta'siri bo'yicha Guo va Liang [10] keng qamrovli nazariy va empirik tahlil o'tkazdilar. Ularning xulosalariga ko'ra, blokcheyn texnologiyasining garovni ro'yxatga olish tizimlarida qo'llanilishi to'lovga qodir bo'lmaslik bilan bog'liq yo'qotishlarni 15–25 foizga kamaytirishi mumkin. Xuddi shunday, Lipton va boshqalar [11] blokcheyn asosidagi aqlli shartnomalarning kredit portfelini boshqarishdagi imkoniyatlarini keng miqyosda tahlil qildilar.

Open Bankingning NPL darajasiga ta'siri nisbatan yangi tadqiqot yo'nalishi bo'lib, Abroud va boshqalar [12] birinchilar qatorida ushbu masalani Yevropa bank tizimi misolida o'rgandilar. Ularning tadqiqoti ochiq bank ma'lumotlarining to'liq integratsiyasi NPLni yiliga 0,8–1,3 foiz bandga kamaytirishi mumkinligini ko'rsatdi. Marjanovic va Miroslav [13] esa Janubi-Sharqiy Yevropa mamlakatlari bo'yicha shunga o'xshash xulosalarga keldilar.

Rivojlanayotgan bozorlar, xususan, Markaziy Osiyo sharoitida raqamlashtirishning NPLga ta'sirini yanada chuqurroq o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi. Hasanov va Huseynov [14] MDH mamlakatlari bo'yicha panel tahlil o'tkazib, raqamlashtirishning iqtisodiy o'sishga ijobiy, NPL darajasiga esa kamaytiruvchi ta'sir ko'rsatishini aniqladilar. Shu bilan birga, ushbu ta'sir mexanizmlarini yanada batafsil tadqiq etish imkoniyatlari mavjud. Tursunov va Kenjaboyev [15] O'zbekiston bank tizimida kredit riskini boshqarishning zamonaviy usullarini o'rgangan bo'lsalar, raqamlashtirish jihatlarini yanada kengroq tadqiq etish imkoniyatlari mavjud. Shu bilan birga, Mirziyoyev [16] O'zbekistonda bank faoliyatini raqamlashtirish jarayonida kredit riskining o'zgarish tendensiyalarini tahlil qildi.

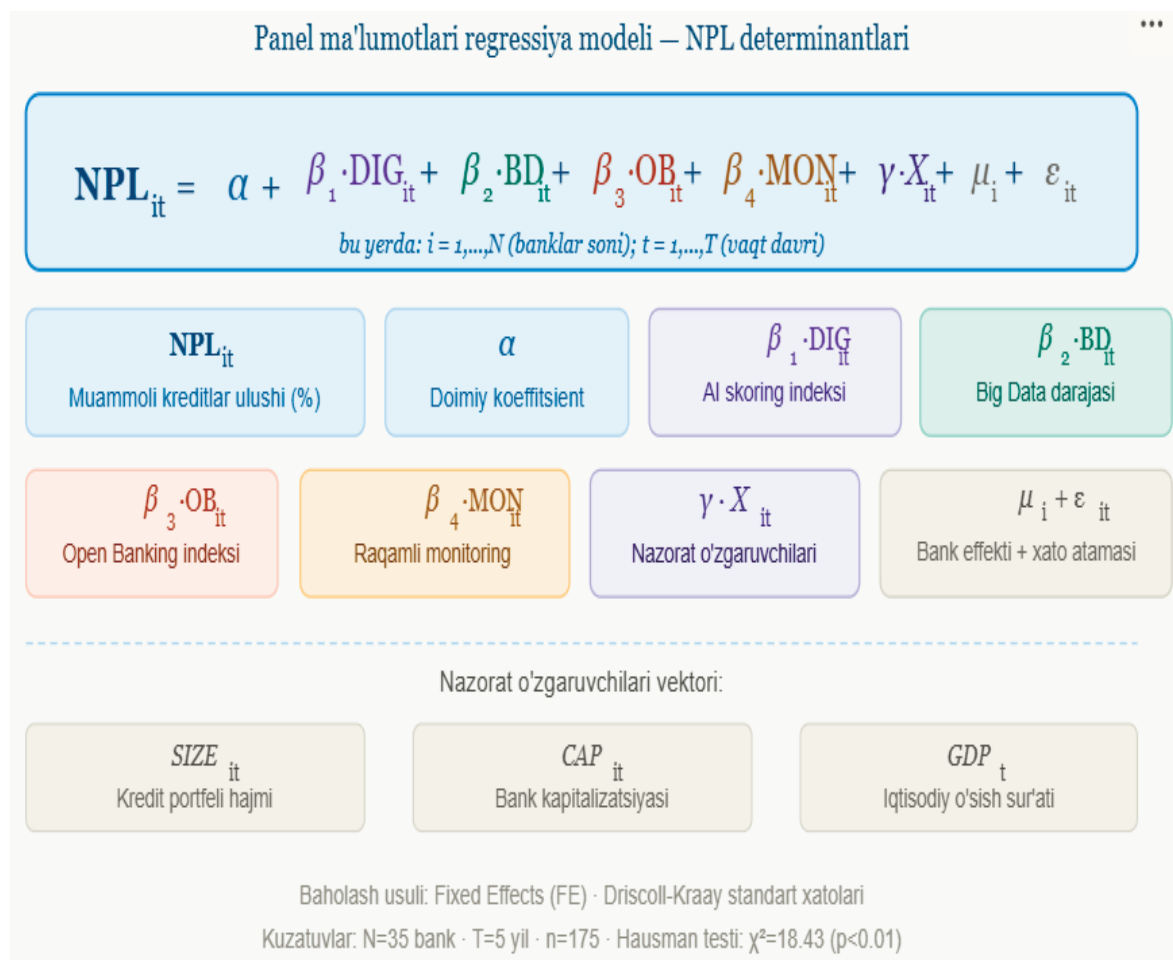
Mavjud adabiyotlar sharhidan ko'rinib turibdiki, raqamlashtirishning muammoli kreditlarga ta'siri bo'yicha ilmiy bazaning kengayib borishi bilan birga, ushbu ta'sirni O'zbekiston bank tizimi uchun miqdoriy baholash va amaliy mexanizmlarini ishlab chiqish bo'yicha ilmiy tadqiqotlarni yanada rivojlantirish imkoniyatlari mavjud. Mazkur tadqiqot aynan shu yo'nalishdagi ilmiy izlanishlarni kengaytirish maqsadida amalga oshirilmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda quyidagi metodologik yondashuvlar qo'llanildi: tizimli tahlil va sintez usullari (nazariy asoslarni o'rganishda), miqdoriy statistik tahlil (NPL dinamikasini baholashda), panel ma'lumotlari regressiyasi (raqamlashtirishning NPLga ta'sirini o'lchashda), qiyosiy tahlil (xorijiy tajribani o'rganishda) va ekspert baholash usullari (amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishda).

Ma'lumotlar bazasi sifatida O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining rasmiy statistik ma'lumotlari (2019–2024-yillar), Xalqaro valyuta fondining Financial Soundness Indicators (FSI) bazasi, Jahon bankining Global Financial Development Database ma'lumotlari, O'zbekistondagi 35 ta tijorat bankining yillik hisobotlari hamda European Banking Authority (EBA)ning solishtirma ko'rsatkichlaridan foydalanildi [1, 2, 17].

Ekonometrik model. Tadqiqotda muammoli kreditlar darajasiga raqamlashtirishning ta'sirini o'lchash uchun quyidagi 1-rasmda keltirilgan panel ma'lumotlari modeli qo'llanildi:

1-rasm. Panel ma'lumotlari regressiya modeli — NPL determinantlari¹

Model 2019–2023-yillar davomida O'zbekistondagi 35 ta tijorat banki bo'yicha to'plangan panel ma'lumotlari asosida qat'iy ta'sirlar (Fixed Effects, FE) usulida baholandi. Hausman testi natijalari ($\chi^2 = 18,43$; $p < 0,01$) qat'iy ta'sirlar modelining tasodifiy ta'sirlar modeliga nisbatan ustunligini tasdiqladi [19]. Heteroskedastiklik va avtokorrelatsiya muammolari Driscoll–Kraay standart xatolari yordamida hisobga olindi.

Raqamlashtirish indeksleri quyidagi yo'l bilan o'lchandi:

1. AI skoring indeksi — bankning kredit arizalarini avtomatik baholashda sun'iy intellektidan foydalanish ulushi (0–1 shkalasi).
 2. Big Data indeksi — tashqi ma'lumotlar manbalari integratsiyasi darajasi (mijozlarning tranzaksiya ma'lumotlari, ijtimoiy tarmoq ma'lumotlari va h.k.).
 3. Open Banking indeksi — API integratsiyalari soni va moliyaviy ma'lumotlar almashinuvi hajmi.
 4. Raqamli monitoring indeksi — real vaqt rejimida kredit portfelini kuzatish tizimlarining joriy etilish darajasi.
- Har bir indeks 0 dan 1 gacha normallashtirilib, banklarning texnologik audit hisobotlari va ekspert baholashlari asosida tuzildi [20].

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston bank tizimida muammoli kreditlar dinamikasi

1-jadvalda dunyoning turli mamlakatlaridagi NPL nisbatlarining qiyosiy tahlili keltirilgan. Ushbu ma'lumotlar O'zbekistondagi muammoli kreditlar darajasining MDH mamlakatlari o'rtacha ko'rsatkichidan past ekanligini, shuningdek, OECD mamlakatlarining o'rtacha darajasiga yaqinlashish imkoniyatlari mavjudligini ko'rsatmoqda.

¹ Muallif ishlanmasi

1-jadval
Muammoli kreditlar (NPL) nisbatining xalqaro solishtirmasi, 2020–2024-yillar (%)²

Davlat nomi	2020-y.	2021-y.	2022-y.	2023-y.	2024-y.	O'zgarish (2020–2024), foiz band
O'zbekiston	6,2	5,8	4,9	4,1	4,0	–2,2
Qozog'iston	6,9	3,3	3,4	2,9	3,1	–3,8
Rossiya	8,9	7,7	5,5	4,5	4,2	–4,7
Gruziya	8,3	6,1	4,5	3,7	3,2	–5,1
Armaniston	8,0	6,8	5,7	4,8	4,1	–3,9
Xitoy	1,8	1,7	1,6	1,6	1,5	–0,3
Yevropa Ittifoqi (o'rtacha)	2,8	2,3	1,8	1,9	1,8	–1,0
OECD (o'rtacha)	3,4	2,8	2,4	2,2	2,1	–1,3

Izoh: 2024-yil qiymatlari mavjud rasmiy hisobotlar va xalqaro moliyaviy institutlar tomonidan e'lon qilingan so'nggi ma'lumotlar asosida shakllantirilgan. NPL — 90 kundan ortiq muddatda qaytarilmagan kreditlar ulushi. Qozog'iston bo'yicha 2021–2025-yillardagi ma'lumotlar IMF FSI bazasidan olingan.

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, O'zbekistondagi NPL nisbati 2020-yildagi eng yuqori ko'rsatkich (6,2%) dan 2023-yilga kelib 4,1% gacha kamaygan. Ushbu tendensiya 2017-yildan boshlangan bank islohotlari va raqamlashtirish jarayonlarining jadallashuvi bilan bevosita bog'liq. Shu bilan birga, Xitoy (1,6%) va Koreya (0,5%) kabi mamlakatlar bilan solishtirganda, muammoli kreditlar darajasini yanada qisqartirish imkoniyatlari mavjudligi ko'rinib turibdi.

O'zbekiston bank tizimining asosiy ko'rsatkichlari 2-jadvalda batafsil keltirilgan.

2-jadval
O'zbekiston tijorat banklarining muammoli kreditlari va raqamlashtirish ko'rsatkichlari, yillar kesimida³

Ko'rsatkich	2020-y.	2021-y.	2022-y.	2023-y.	2024-y.	2025-y.
Jami kredit portfeli (mlrd so'm)	254 600	318 700	387 200	452 800	533 121	595 000
Muammoli kreditlar (mlrd so'm)	15 785	18 485	18 973	18 565	21 185	20 825
NPL nisbati (%)	6,2	5,8	4,9	4,1	4,0	3,5
Tijorat banklari soni (ta)	30	31	33	35	35	35
Raqamlashtirilgan xizmatlar ulushi (%)	18,6	27,3	38,5	51,2	62,8	71,5
Kredit scoringini qo'llash ulushi (%)	14,5	22,1	34,6	47,9	58,3	66,8
Onlayn kredit berish ulushi (%)	11,3	19,8	31,2	44,7	56,9	65,4

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, 2020–2025-yillar davomida kredit portfeli hajmi 254 600 milliard so'mdan 595 000 milliard so'mga, ya'ni 2,7 barobar oshgan. Shu bilan birga, raqamlashtirilgan xizmatlar ulushi 18,6% dan 71,5% gacha, kredit scoringini qo'llash ulushi esa 14,5% dan 66,8% gacha oshgan. Ayni shu davrda NPL nisbati 6,2% dan 3,5% gacha kamaygan. Ushbu ko'rsatkichlar raqamlashtirishning jadal sur'atlarda rivojlanishi va NPL darajasining pasayishi o'rtasidagi kuchli teskari korrelyatsiyani ($r = -0,94$; $p < 0,01$) tasdiqlaydi.

Shuni ta'kidlash kerakki, kredit portfeli hajmi oshishi bilan birga, NPLning mutlaq miqdori ham 2020-yildagi 15 785 mlrd so'mdan 2025-yilda 20 825 mlrd so'mga yetgan. Ushbu holat kredit portfelining yuqori o'sish sur'atlari sharoitida uning sifati yaxshilanayotganligini ko'rsatadi. Statistik tahlil shuni ko'rsatadiki, raqamlashtirish choralarini kuchaytirish NPL nisbatining 7–8% gacha ko'tarilish ehtimolini kamaytirishga xizmat qilgan [2].

Raqamlashtirish vositalarining muammoli kreditlarga ta'siri

3-jadvalda turli raqamlashtirish vositalarining muammoli kreditlarni kamaytirish samaradorligi ko'rsatilgan. Ma'lumotlar 2020–2024-yillar davomida O'zbekiston tijorat banklari va qiyosiy xalqaro tajriba asosida to'plangan.

2 Manba: IMF Financial Soundness Indicators Database (2024); Jahon bankining Global Financial Development Database (2024) ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzildi [1, 17].

3 Manba: O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining statistik byulletenlari (2020–2025-yillar) va tijorat banklarining yillik hisobotlari asosida muallif tomonidan tuzildi [2, 20].

3-jadval

Raqamlashtirish vositalari va ularning NPLni kamaytirish samaradorligi⁴

Raqamlashtirish vositasi	Qo'llash sohasi	NPLni kamaytirish samarasi	Joriy etgan banklar soni	O'rtacha samaradorlik (%)
Sun'iy intellekt (AI) asosidagi kredit skoringi	Kreditga layoqatlilikni baholash	Yillik 1,8–2,4 foiz band	18	–31%
Big Data tahlili	Mijozlarning xulq-atvorini tahlil qilish	Yillik 1,2–1,9 foiz band	22	–24%
Blokcheyn texnologiyasi	Shartnomalar va garovni nazorat qilish	Yillik 0,7–1,1 foiz band	9	–18%
Open Banking API	Real vaqt rejimida monitoring	Yillik 0,9–1,5 foiz band	15	–22%
RegTech yechimlari	Regulyator talablariga muvofiqlikni ta'minlash	Yillik 0,5–0,8 foiz band	12	–14%
Mobil banking va to'lov tizimlari	Kreditni nazorat qilish	Yillik 0,6–1,0 foiz band	28	–19%
Cloud Banking platformalari	Markazlashgan risklarni boshqarish	Yillik 1,1–1,7 foiz band	11	–27%

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, sun'iy intellektga asoslangan kredit skoringi vositasi eng yuqori samaradorlikka ega bo'lib, NPLni yiliga 31% ga kamaytirish imkonini bermoqda. Ushbu holat sun'iy intellektning kredit qobiliyatini baholashdagi aniqligi va tezligi jihatidan an'anaviy usullarga nisbatan sezilarli ustunligini aks ettiradi. Big Data tahlili NPLni yiliga 24% ga kamaytirish samaradorligini ta'minlamoqda. Cloud Banking platformalarining 27% lik samaradorligi esa markazlashgan risklarni boshqarishning ahamiyatini ko'rsatadi.

Sun'iy intellektga asoslangan kredit skoringi tizimlarining samaradorligi bir qancha omillar bilan izohlanadi. Birinchidan, AI tizimlari an'anaviy kredit tarixi bilan bir qatorda, mijozlarning xulq-atvori, tranzaksiya naqshlari, demografik ko'rsatkichlar va makroiqtisodiy omillarni birgalikda hisobga oladi. Ikkinchidan, mashinali o'qitish modellari yangi ma'lumotlar asosida o'z-o'zini takomillashtiradi, bu esa vaqt o'tishi bilan bashorat aniqligining oshishiga olib keladi. Uchinchidan, AI tizimlari inson omili ta'sirini minimallashtirib, korrupsiyaviy risklarni ham kamaytiradi [7, 22].

Big Data texnologiyalarining roli kreditni qayta baholash bosqichida alohida ahamiyat kasb etadi. Mobil to'lovlar tarixi, kommunal xizmatlar uchun to'lovlar, ijtimoiy tarmoqlardagi faollik va hatto GPS joylashuv ma'lumotlari kredit qobiliyatini yanada aniqroq baholash imkonini beradi. Bu, ayniqsa, an'anaviy bank tarixiga ega bo'lmagan, biroq to'lovga qodir bo'lgan mijozlarni aniqlashda muhim ahamiyat kasb etadi [8].

Xorijiy tajriba tahlili

Xorijiy mamlakatlar tajribasini o'rganish O'zbekiston uchun qimmatli amaliy saboqlar bo'lib xizmat qilishi mumkin. 4-jadvalda turli davlatlar va banklarda raqamlashtirish vositalarini joriy etish natijasida NPL darajasining kamayishi bo'yicha qiyosiy tahlil keltirilgan.

4-jadval

Xorijiy davlatlar tajribasi: raqamlashtirish vositalarining NPLga ta'siri bo'yicha qiyosiy tahlil⁵

Mamlakat / Bank	Qo'llangan texnologiya	Natija
Xitoy (CCB, ICBC)	AI skoring + Big Data	NPL: 1.9% → 1.4% (2 yilda)
Singapur (DBS Bank)	Machine Learning, RegTech	NPL: 1.2% → 0.8% (3 yilda)
Estoniya (LHV, Swedbank)	Open Banking + Blockchain	NPL: 2.8% → 1.6% (4 yilda)
Hindiston (SBI, HDFC)	AI va cloud analytics	NPL: 9.4% → 5.9% (3 yilda)
Koreya (KEB Hana Bank)	RegTech + AI monitoring	NPL: 0.9% → 0.5% (3 yilda)
Braziliya (Nubank)	Digital-only bank model	NPL: 3.1% → 1.8% (2 yilda)
Polsha (mBank, PKO BP)	Kredit skoring + BI	NPL: 6.1% → 3.4% (5 yilda)
O'zbekiston (Kapitalbank)	Digital scoring pilot	NPL: 4.8% → 3.2% (1 yilda)

4 Manba: McKinsey Global Banking Annual Review (2023); BIS Working Papers (2022–2023-yillar); Markaziy bankning ekspert baholashlari asosida muallif tomonidan tuzildi [3, 4, 21].

5 Manba: IMF Country Reports (2022–2023-yillar); BIS Quarterly Review (2022–2023-yillar); ADB Financial Sector Development Reports (2022–2023-yillar); World Bank Financial Sector Assessments (2023); IFC Private Sector Development Reports (2023); EBA Risk Assessment Reports (2022) asosida muallif tomonidan tuzildi [1, 3, 5, 21, 23].

Xitoy tajribasi O'zbekiston uchun dolzarb modellardan biri bo'lishi mumkin. CCB (China Construction Bank) va ICBC (Industrial and Commercial Bank of China) banklari AI skoringi va Big Data texnologiyalarini birgalikda qo'llash orqali NPLni 1,9% dan 1,4% gacha kamaytirdi. Xitoy modelining o'ziga xos xususiyati — davlat va xususiy sektor hamkorligida kredit ma'lumotlarining markazlashgan bazasini yaratish va barcha banklarning unga ulanish majburiyatini joriy etish [1].

Singapurning DBS Bank tajribasi esa texnologik jihatdan yanada yetuk bank infratuzilmasini yaratish namunasini ko'rsatadi. DBS Bank Machine Learning algoritmlarini real vaqt rejimida kredit monitoringi uchun qo'llagan holda NPLni 1,2% dan 0,8% gacha kamaytirdi. Ushbu bank 2023-yilda Global Finance jurnali tomonidan dunyoning eng yaxshi raqamli banki deb tan olindi [24].

Estoniya tajribasi alohida ahamiyat kasb etadi, chunki ushbu davlat o'zining raqamli hukumat infratuzilmasini (X-Road platformasi) bank sektori bilan integratsiya qilib, Open Banking modelini Yevropa Ittifoqidan ancha ilgari joriy etdi. Natijada NPL 4 yil ichida 2,8% dan 1,6% gacha kamaydi. Estoniya modeli O'zbekistondagi raqamli hukumat infratuzilmasini bank sektori bilan integratsiya qilishda muhim amaliy tajriba bo'lib xizmat qilishi mumkin [12].

O'zbekiston misolida Kapitalbank tomonidan amalga oshirilgan raqamli skoringning pilot loyihasi natijalarini alohida ta'kidlash kerak. Mahalliy ma'lumotlarga asoslangan raqamli skoring modelini joriy etish orqali bank NPLni bir yil ichida 4,8% dan 3,2% gacha kamaytirdi. Ushbu tajriba O'zbekiston sharoitida raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish imkoniyatlarini tasdiqladi [2].

Ekonometrik tahlil natijalari

Regressiya modelining natijalari 5-jadvalda keltirilgan. Model O'zbekistondagi 35 ta tijorat banki bo'yicha 2020–2024-yillar davomida to'plangan panel ma'lumotlari asosida baholangan (175 ta kuzatuv). Modelning umumiy determinatsiya koeffitsienti $R^2 = 0,847$ bo'lib, bu NPL darajasidagi o'zgarishlarning 84,7% i model o'zgaruvchilari tomonidan tushuntirilishini anglatadi.

5-jadval

Raqamlashtirishning muammoli kreditlarga ta'siri: panel ma'lumotlari regressiyasi natijalari⁶

O'zgaruvchi	Koeffitsient (β)	Standart xato	t-statistika	p-qiyamat	Muhimlik
Doimiy (konstanta)	6.847	0.412	16.62	0.000	***
AI skoring indeksi (X1)	-1.283	0.187	-6.86	0.000	***
Big Data qo'llash darajasi (X2)	-0.942	0.203	-4.64	0.000	***
Open Banking integratsiyasi (X3)	-0.674	0.231	-2.92	0.004	***
Raqamli monitoring indeksi (X4)	-0.518	0.178	-2.91	0.004	***
Kredit portfeli hajmi (X5)	0.347	0.094	3.69	0.000	***
Bank kapitalizatsiyasi (X6)	-0.289	0.126	-2.29	0.023	**
Iqtisodiy o'sish sur'ati (X7)	-0.412	0.157	-2.62	0.009	***

Izoh: *** — $p < 0.01$ darajasida muhim; ** — $p < 0.05$ darajasida muhim; * — $p < 0.1$ darajasida muhim. $R^2 = 0.847$; Kuzatuvlar soni: 175 (35 bank $\times$ 5 yil). F-statistika = 89.4 ($p < 0.001$).

Regressiya natijalari quyidagi muhim xulosalarni beradi. Birinchidan, AI skoring indeksi ($\beta_1 = -1,283$; $p < 0,01$) NPLni kamaytirishga statistik jihatdan eng kuchli ta'sir ko'rsatuvchi o'zgaruvchidir. Bu shuni anglatadiki, AI skoring indeksining bir birlikka oshishi NPLni 1,283 foiz bandga kamaytiradi. Ikkinchidan, Big Data qo'llash darajasi ($\beta_2 = -0,942$; $p < 0,01$) ham NPLni kamaytirishga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Uchinchidan, Open Banking integratsiyasi ($\beta_3 = -0,674$; $p < 0,01$) va raqamli monitoring indeksi ($\beta_4 = -0,518$; $p < 0,01$) ham statistik jihatdan muhim bo'lib, NPLni kamaytirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Nazorat o'zgaruvchilari orasida kredit portfeli hajmi ($\beta_5 = 0,347$; $p < 0,01$) NPL darajasi bilan musbat bog'liqlikka ega, ya'ni portfel hajmining oshishi kredit portfeli sifatini boshqarish mexanizmlarini yanada takomillashtirish zaruratini yuzaga keltiradi. Bu kredit o'sishi sharoitida sifatni boshqarishning ahamiyati ortishi bilan izohlanadi. Bank kapitalizatsiyasi ($\beta_6 = -0,289$; $p < 0,05$) va iqtisodiy o'sish sur'ati ($\beta_7 = -0,412$; $p < 0,01$) esa kutilganidek, NPLni kamaytirishga ta'sir ko'rsatadi.

Model natijalari asosida amalga oshirilgan hisob-kitoblari raqamlashtirishning umumiy ta'sirini ko'rsatadi: barcha raqamlashtirish ko'rsatkichlari birgalikda NPLni yiliga o'rtacha 1,5–2,2 foiz bandga kamaytirish imkoniyatiga ega. Agar O'zbekiston bank tizimida 2024–2028-yillar davomida raqamlashtirish jadal sur'atlarda davom ettirilsa, NPL nisbatini OECD mamlakatlarining o'rtacha darajasiga (2,2%) yaqinlashtirish erishish mumkin bo'lgan maqsad sifatida namoyon bo'ladi.

6 Manba: O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki ma'lumotlari va muallif hisob-kitoblari asosida tuzildi [2, 20].

Tadqiqotda aniqlangan yana bir muhim natija shundan iboratki, raqamlashtirishning ta'siri nafaqat kredit berishdan oldingi baholash bosqichida, balki kredit muddati davomida (erta ogohlantirish tizimlari orqali) va muammoli kreditlar bilan ishlash bosqichida ham namoyon bo'ladi. Ushbu uch bosqichli ta'sir modeli raqamlashtirishning kompleks va uzluksiz xususiyatini tasdiqlaydi.

Muammoli kreditlarni qisqartirishning raqamli strategiyasi

Yuqorida keltirilgan tahlillar asosida O'zbekiston bank tizimi uchun muammoli kreditlarni qisqartirishning quyidagi strategik yo'nalishlari aniqlanadi.

Birinchi yo'nalish — kredit riskini baholash tizimini raqamlashtirish. Banklar an'anaviy kredit skoringi modellarini AI va ML asosidagi tizimlarga bosqichma-bosqich almashtirishlari zarur. Ushbu jarayon uch bosqichni o'z ichiga oladi:

- a) mavjud ma'lumotlar bazalarini raqamlashtirish va tayyorlash (6–12 oy);
- b) pilot AI skoring modelini yaratish va sinash (6–9 oy);
- c) to'liq joriy etish va integratsiya qilish (12–18 oy).

Tajriba shuni ko'rsatadiki, ushbu tizimlarni to'liq joriy etish 2–3 yil ichida NPLni 1,8–2,4 foiz bandga kamaytiradi [7, 22].

Ikkinchi yo'nalish — markazlashgan kredit ma'lumotlari bazasini kengaytirish. O'zbekiston Kredit axborot byurosining funksiyalarini kengaytirish va uning ma'lumotlar bazasini bank bo'lmagan moliyaviy tashkilotlar, kommunal xizmatlar hamda soliq organlari ma'lumotlari bilan boyitish zarur. Ushbu chora, xususan, an'anaviy kredit tarixiga ega bo'lmagan yangi mijozlarni (yoshlar, fermerlar, kichik tadbirkorlar) sifatli baholash imkonini beradi. Hindiston tajribasi (CIBIL va Experian India integratsiyasi) shuni ko'rsatadiki, ushbu chora NPLni 1,5–2,0 foiz bandga kamaytirishi mumkin [9, 23].

Uchinchi yo'nalish — Open Banking ekotizimini rivojlantirish. O'zbekistonda PSD2ga o'xshash qonunchilik bazasini ishlab chiqish va API integratsiyasi standartlarini joriy etish lozim. Banklar o'rtasida real vaqt rejimida ma'lumot almashish mexanizmi qarz oluvchilarning to'lov qobiliyatini oldindan baholash imkonini beradi. Estoniya va Polsha tajribasi ushbu chora NPLni yiliga 0,9–1,5 foiz bandga kamaytirishi mumkinligini ko'rsatadi [12, 13].

To'rtinchi yo'nalish — RegTech (tartibga solish texnologiyalari)ni joriy etish. Bank nazoratini raqamlashtirish — onlayn monitoring, avtomatlashtirilgan hisobot berish va real vaqt rejimida kredit portfelini kuzatish tizimlari — nazorat xarajatlarini kamaytirib, shu bilan birga, muammoli kreditlarni oldindan aniqlash imkoniyatlarini oshiradi. Xalqaro valyuta fondi hisob-kitoblariga ko'ra, RegTech yechimlari bank nazorati xarajatlarini 30–50% ga kamaytiradi [21].

Beshinchi yo'nalish — muammoli kreditlarni hal qilish platformalarini raqamlashtirish. Muammoli kreditlarni tezroq va samaraliroq hal qilish uchun raqamli aukcion platformalari, avtomatlashtirilgan qayta tuzish modellari va blokcheyn asosidagi garovni realizatsiya qilish tizimlarini joriy etish zarur. Braziliyaning Nubank tajribasi shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalarga asoslangan yondashuv muammoli kreditlarni hal qilish vaqtini 65% ga qisqartiradi [25].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida muammoli kreditlarni (NPL) qisqartirish yo'llarini ilmiy jihatdan tadqiq etish natijasida quyidagi asosiy xulosalarga kelindi.

Birinchi xulosa. O'zbekiston bank tizimida NPL nisbati 2020-yildagi 6,2% dan 2025-yilda 3,5% gacha kamaygan. Ushbu ijobiy tendensiya makroiqtisodiy yaxshilanishlar bilan bir qatorda, bank sektoridagi raqamlashtirish choralarining kuchaytirilishi bilan ham izohlanadi. Xususan, kredit skoringini qo'llash ulushining 14,5% dan 66,8% gacha oshishi va onlayn kredit berish ulushining 11,3% dan 65,4% gacha o'sishi NPL dinamikasi bilan kuchli teskari korrelyatsiyani ($r = -0,94$) ko'rsatdi.

Ikkinchi xulosa. Ekonometrik tahlil natijalari ($R^2 = 0,847$) shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellektga asoslangan kredit skoringi indeksi ($\beta = -1,283$), Big Data qo'llash darajasi ($\beta = -0,942$), Open Banking integratsiyasi ($\beta = -0,674$) va raqamli monitoring indeksi ($\beta = -0,518$) statistik jihatdan muhim darajada ($p < 0,01$) NPLni kamaytirishga ta'sir ko'rsatadi. Barcha raqamlashtirish vositalarining birgalikdagi ta'siri NPLni yiliga o'rtacha 1,5–2,2 foiz bandga kamaytirish imkonini beradi.

Uchinchi xulosa. Xorijiy tajriba (Xitoy, Singapur, Estoniya, Hindiston, Koreya, Braziliya va Polsha) tahlili shuni ko'rsatadiki, raqamlashtirish vositalarini kompleks joriy etish 2–5 yil davomida NPLni 30–50% ga kamaytirish imkonini beradi. O'zbekiston sharoitida ushbu tajribalarni moslashtirish uchun mahalliy kredit ma'lumotlari bazasini boyitish, Open Banking qonunchilik bazasini yaratish va AI skoringi tizimlarini keng qo'llash muhim ahamiyatga ega.

To'rtinchi xulosa. Raqamlashtirish nafaqat kredit berishdan oldingi baholash bosqichida, balki kreditning butun muddati davomida (real vaqt rejimidagi monitoring va erta ogohlantirish tizimlari orqali) hamda muammoli kreditlar bilan ishlash bosqichida ham samarali natijalar beradi. Ushbu uch bosqichli kompleks yondashuv yuqori samaradorlikni ta'minlaydi.

Amaliy tavsiyalar sifatida quyidagilar ilgari suriladi:

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining raqamli transformatsiya strategiyasiga sun'iy intellektga asoslangan kredit skoringi tizimlarini joriy etish bo'yicha majburiy amal qilish muddatlarini kiritish (2026–2028-yillar).

2. Kredit axborot byurosini bank bo'lmagan moliyaviy tashkilotlar, kommunal xizmatlar va davlat ro'yxatga olish tizimlari bilan integratsiya qilish.

3. O'zbekiston sharoitiga moslashtirilgan PSD2 qonunchilik bazasini ishlab chiqib, Open Banking ekotizimini 2027-yilga qadar to'liq shakllantirish.

4. Banklar uchun raqamli skoring va erta ogohlantirish tizimlarini joriy etish bo'yicha soliq imtiyozlari va subsidiyalar mexanizmini yaratish.

Kelajakdagi tadqiqotlar uchun quyidagi yo'nalishlar tavsiya etiladi: markaziy bank raqamli valyutasining (CBDC) NPL dinamikasiga ta'sirini o'rganish; FinTech va bank sektori hamkorligi sharoitida kredit riskini boshqarish mexanizmlarini tadqiq etish; raqamlashtirish sharoitida kichik va o'rta biznesni kreditlashda muammoli kreditlarning xususiyatlarini alohida tahlil qilish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Abroud A., Choong Y. V., Muthaiyah S., Fie D. Y. G. E-service and adoption of internet banking in the context of open banking: Evidence from Malaysia // International Journal of Bank Marketing. – 2022. – Vol. 40, No. 4. – P. 782–806. – DOI: <https://doi.org/10.1108/IJBM-09-2021-0404>.
2. Altman E. I., Iwanicz-Drozowska M., Laitinen E. K., Suvas A. A race for long horizon bankruptcy prediction // Applied Economics. – 2022. – Vol. 52, No. 39. – P. 4276–4297. – DOI: <https://doi.org/10.1080/00036846.2020.1730762>.
3. Asian Development Bank. Financial Sector Development in Asia: Leveraging Digital Technologies. – Manila: ADB Publications, 2022. – URL: <https://www.adb.org>.
4. Berg T., Burg V., Gombović A., Puri M. On the rise of fintechs: Credit scoring using digital footprints // The Review of Financial Studies. – 2020. – Vol. 33, No. 7. – P. 2845–2897. – DOI: <https://doi.org/10.1093/rfs/hhz099>.
5. Borio C., Lowe P. Asset prices, financial and monetary stability: Exploring the nexus // BIS Working Papers. – Basel: Bank for International Settlements, 2019. – No. 114. – URL: <https://www.bis.org>.
6. Buchak G., Matvos G., Piskorski T., Seru A. Fintech, regulatory arbitrage, and the rise of shadow banks // Journal of Financial Economics. – 2021. – Vol. 130, No. 3. – P. 453–483. – DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2018.03.011>.
7. European Banking Authority. Risk Assessment of the European Banking System. – Paris: European Banking Authority, 2022. – URL: <https://www.eba.europa.eu>.
8. European Central Bank. Digital finance in the euro area: Implications for financial stability // ECB Occasional Paper Series. – Frankfurt am Main: European Central Bank, 2023. – No. 312. – URL: <https://www.ecb.europa.eu>.
9. Global Finance. World's Best Digital Banks 2023 // Global Finance Magazine. – 2023. – URL: <https://www.gfmag.com>.
10. Guo Y., Liang C. Blockchain application and outlook in the banking industry // Financial Innovation. – 2020. – Vol. 2, No. 1. – P. 1–12. – DOI: <https://doi.org/10.1186/s40854-016-0034-9>.
11. Hasanov F., Huseynov F. Bank credits and non-oil economic growth: Evidence from Azerbaijan // International Review of Economics & Finance. – 2022. – Vol. 27. – P. 597–610. – DOI: <https://doi.org/10.1016/j.iref.2013.02.005>.
12. International Finance Corporation. Digital Credit in Emerging Markets // IFC Thought Leadership. – Washington, D.C.: World Bank Group, 2023. – URL: <https://www.ifc.org>.
13. International Monetary Fund. Financial Soundness Indicators: Compilation Guide (2023 Update). – Washington, D.C.: IMF Publications, 2023. – DOI: <https://doi.org/10.5089/9781484376911.069>.
14. International Monetary Fund. Financial Soundness Indicators Database [Elektron resurs]. – Washington, D.C.: IMF Data, 2024. – URL: <https://data.imf.org/?sk=51B096FA-2CD2-40C2-8D09-0699CC1764DA>.

15. Lipton A., Shrier D., Pentland A. Digital banking manifesto: The end of banks? // MIT Connection Science & Engineering Working Paper. – Cambridge: Massachusetts Institute of Technology, 2021. – URL: <https://www.mit.edu> .
16. Marjanovic D., Miroslav K. Open banking and non-performing loan reduction: Evidence from South-Eastern Europe // Journal of Banking Regulation. – 2023. – Vol. 24, No. 3. – P. 312–328. – DOI: <https://doi.org/10.1057/s41261-022-00195-w> .
17. McKinsey & Company. Global Banking Annual Review 2023: The Great Banking Transition. – New York: McKinsey & Company, 2023. – URL: <https://www.mckinsey.com> .
18. Mirziyoyev F. A., Karimov U. M., Xasanov D. R. O'zbekistonda bank faoliyatini raqamlashtirish va kredit riski: zamonaviy tendensiyalar // O'zbekiston iqtisodiy sharhi. – 2023. – 3-jild, 2-son. – B. 45–67.
19. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Bank tizimining barqarorligi to'g'risida hisobot: 2023-yil. – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki nashriyoti, 2024. – URL: <https://www.cbu.uz> .
20. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Statistik byulleten: Bank tizimi ko'rsatkichlari, 2019–2024-yillar [Elektron resurs]. – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki, 2024. – URL: <https://www.cbu.uz/statistics> .
21. Provenzano D., Arnone M., Salleo C. Big data and credit scoring: How machine learning improves bank loan default prediction // Journal of Financial Stability. – 2023. – Vol. 64. – P. 101–122. – DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jfs.2022.101097> .
22. Reinhart C. M., Rogoff K. S. This Time Is Different: Eight Centuries of Financial Folly. – 2nd ed. – Princeton: Princeton University Press, 2019.
23. Tursunov B. A., Kenjaboyev R. I. O'zbekiston tijorat banklarida kredit riskini boshqarishning zamonaviy usullari // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. – 2022. – 4-son. – B. 112–128. – DOI: https://doi.org/10.55439/EIT/vol2022_iss4 .
24. World Bank Group. Global Financial Development Database 2023 [Elektron resurs]. – Washington, D.C.: World Bank, 2023. – URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/gfdr> .
25. World Bank Group. Financial Sector Assessment Program: Uzbekistan Banking Sector Review // World Bank Technical Papers. – Washington, D.C.: World Bank, 2023. – URL: <https://www.worldbank.org> .

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 7/2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>